

Ljus i det mörkaste mörkret

Berättelse

Den 13 december är det Lucia i Sverige. Det är på vintern. Då är det mörkt en stor del av dagen. Lucia handlar om ljus i mörkret.

Ett barn är Lucia. Lucia har en lång vit klänning. På huvudet bär Lucia en krona med levande ljus. Lucia går först i ett tåg. Det kallas ett luciatåg.

Efter Lucia kommer flera barn. Några är tärnor. De har också vita klänningar. Några är stjärngossar. De har vita kläder och en hög, spetsig hatt. Några är klädda som pepparkaksgubbar eller tomtar. Alla går långsamt och sjunger tillsammans. De sjunger luciasånger. Sångerna handlar ofta om ljus och om Lucia.

Många barn i Sverige firar Lucia i förskolan och i skolan. Familjen kommer och tittar. Ofta är det tidigt på morgonen. Då är det fortfarande mörkt ute. Bara ljusen i kronan lyser. Många tycker att det är vackert och stämningsfullt.

Till Lucia äter man särskild mat. Man äter lussekatter. Det är gula bullar med saffran. Man äter också pepparkakor. Många vuxna dricker glögg. Det är en varm och söt dryck.

Lucia är en gammal tradition. Men dagens stora luciatåg är inte så gamla. Det första stora luciatåget var i Stockholm år 1927. En tidning ordnade det. Sedan blev luciatåg populära i hela landet.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
mörker	när det inte finns något ljus; det är svart
levande ljus	ett ljus av vax som brinner med en låga
krona	något fint man bär på huvudet, som en drottning
tåg	en rad med människor som går efter varandra
tärna	ett barn i vit klänning som går med i luciatåget
stjärngosse	ett barn med vita kläder och en hög, spetsig hatt
stämningsfull	som ger en fin och speciell känsla
lussekatt	en gul bulle med saffran som man äter till Lucia
saffran	en dyr krydda som gör maten gul
glögg	en varm och söt dryck som man dricker på vintern

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad handlar Lucia om, enligt texten?
  1. Att det är sommar och varmt ute.
  2. Att ge ljus när det är som allra mörkast på året.
  3. Att tävla om vem som sjunger bäst.
2. Vad bär Lucia på huvudet?
  1. En hög och spetsig hatt, precis som stjärngossarna.
  2. Flera tända ljus som sitter fast i en krona.
  3. Ett band med pepparkakor och tomtar.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Lucia firas av många barn på förskolor och skolor.
  2. Det första stora luciatåget hölls i Göteborg.
  3. Alla familjer i Sverige firar Lucia hemma på kvällen.
4. Vad äter och dricker man ofta kring Lucia? Svara med egna ord.
5. Texten säger att ett luciatåg kan kännas stämningsfullt på morgonen. Varför kan det kännas så, tror du, när det fortfarande är mörkt ute?

Facit

1. 1. Att ge ljus när det är som allra mörkast på året.
2. 1. Flera tända ljus som sitter fast i en krona.
3. 1. ja b) nej (det första stora luciatåget var i Stockholm) c) det står inte i texten (texten säger att många firar i förskola och skola, inte hur familjer firar hemma)
4. Exempel på svar: Man äter lussekatter, alltså gula bullar med saffran, och pepparkakor. Många vuxna dricker glögg.
5. Exempel på svar: När det är mörkt ute syns ljusen i kronan extra tydligt, och sången och ljuset tillsammans ger en lugn och vacker känsla.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Mycket konkret och visuell text som passar bra på C-nivå: eleverna kan se framför sig vad som händer (ljus, vit klänning, sång, mat). Tema: högtider och årstider i Sverige. Fråga 5 är en enkel inferensfråga om känsla och stämning. Låt gärna eleverna jämföra med ljusfester och vinterhögtider i sina egna länder.

Diskussionsfrågor

- Firar man någon ljusfest eller vinterhögtid där du kommer ifrån? Berätta hur den ser ut.
- Vad gör mörka vintermånader med hur man mår, tror du? Vad kan göra dem ljusare?
- Har du sett ett luciatåg, på riktigt eller på film? Vad tänkte du då?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en fest eller en dag som du tycker om på vintern. Vad gör man, och vad äter eller dricker man?

Källor och faktagranskning

- Nordiska museet – Lucia (firandets historia och utveckling): <https://www.nordiskamuseet.se/amnen/lucia>
- Institutet för språk och folkminnen (Isof) – Lucia och luciafirande: <https://www.isof.se/lar-dig-mer/kunskapsbanker/handelser-och-traditioner>
- Nationalencyklopedin (NE), uppslagsord: lucia – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/lucia>
- Populär Historia – Luciafirande utan kopplingar till helgonet: <https://populärhistoria.se/vardagsliv/traditioner/luciafirande-utan-kopplingar-till-helgonet>

Faktagranskad i juni 2026 mot Nordiska museet, Isof, NE och Populär Historia. Nyckelfakta: Lucia firas den 13 december, en av årets mörkaste dagar; i den gamla (julianska) kalendern, före kalenderreformen 1753, inföll vintersolståndet ungefär detta datum, vilket knyter firandet till ljus i mörkret. En lucia i vit klänning med ljuskrona leder ett luciatåg med tärnor, stjärngossar och figurer som pepparkaksgubbar/tomtmar, och man sjunger luciasånger. Det första stora offentliga luciatåget med utsedd lucia anordnades av tidningen Stockholms Dagblad i Stockholm 1927; seden med organiserade tåg spreds över landet under 1930- och 1940-talen. Redan på 1700-talet finns belägg för en sed där en vitklädd gestalt med ljus väckte hushållet på morgonen (bl.a. i västra Sverige, herrgårdsmiljö och studentkretsar); dagens organiserade offentliga tåg är alltså yngre. Vanligt fika kring Lucia är lussekatter (saffransbullar), pepparkakor och glögg. OSÄKERHET/FÖRSIKTIGHET: Namnet Lucia hör samman med helgonet Lucia av Syrakusa (Sicilien, död omkring 304) och med latinets lux ('ljus'), men kopplingen mellan det svenska firandet och helgonet är omdiskuterad och behandlas därför försiktigt i texterna. Saffran i lussekatter blev vanligt först i slutet av 1800-talet. Texterna skriver "många firar" och "i många skolor", aldrig att alla gör det.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.